

Heerlen

voorstel

gemeenteraad

Vergadering:
gemeenteraad
Heerlen

Heerlen,

Vergaderdatum:
24 september 2025

Onderwerp:
Bestuurlijke nota Rekenkamer 'Energiebesparingsplicht en Informatieplicht Energiebesparing'

Registratienummer:

Agendapunt:

Inleiding/aanleiding

De Vereniging van Rekenkamers (VvR) laat ieder jaar een onderzoek uitvoeren waar lokale rekenkamers aan kunnen deelnemen. In 2024 was het thema 'Energiebesparingsplicht en Informatieplicht Energiebesparing'. De Vereniging van Rekenkamers en de Algemene Rekenkamer hebben ieder apart onderzoek gedaan naar de uitvoering van toezicht en handhaving van de Energiebesparingsplicht en Informatieplicht energiebesparing. Het onderzoek van de Algemene Rekenkamer richtte zich op de organisatie en resultaten van de energiebesparingsplicht op landelijk niveau, terwijl het DoeMee-onderzoek is gericht op de resultaten van toezicht en handhaving op decentraal niveau.

Het DoeMee-onderzoek 2024 van de Vereniging van Rekenkamers verliep parallel aan het onderzoek van de Algemene Rekenkamer. De centrale onderzoeksvraag van het DoeMee-onderzoek was: Welke inspanningen plegen gemeenten en provincies bij het toezicht en de handhaving van de energiebesparingsplicht en de informatieplicht energiebesparing en wat zijn daarvan de resultaten? Aan het DoeMee-onderzoek van de VvR namen 111 gemeenten, 12 provincies en 26 omgevingsdiensten deel. Ook de rekenkamers van de gemeenten Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf en Sittard-Geleen hebben deelgenomen. Omdat deze gemeenten aangesloten zijn bij de Omgevingsdienst Zuid-Limburg publiceren de rekenkamers de bevindingen, conclusies en aanbevelingen in een gezamenlijke rekenkamerbrief.

In de bestuurlijke nota gaan we in op de energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing en het toezicht daarop, op de uitvoering van het DoeMee onderzoek van de VvR, op hoofdlijnen de bevindingen en tot slot op de conclusies en aanbevelingen voor de gemeenteraden van Brunssum, Heerlen, Kerkrade, Landgraaf en Sittard-Geleen.

In deze rekenkamerbrief worden de resultaten van de vijf gemeenten met de landelijke gemiddelden vergeleken en worden de overeenkomsten en verschillen van de vijf gemeenten geanalyseerd.

Conclusies

De bevindingen geven aanleiding tot het trekken van de volgende conclusies:

Met de Omgevingswet zijn al veel van de toezichthoudende taken op energiebesparing naar de Omgevingsdienst overgegaan. Het is volgens betrokkenen nog niet geheel helder wat wel en niet tot de basistaken hoort. Er zit een door sommige gemeenten gepercipieerde onhandige knip tussen enerzijds het toezicht op de energiebesparingsplicht en op (andere en kleinere) milieubelastende activiteiten en anderzijds bedrijven en instellingen die wel onder de basistaak vallen en horecabedrijven en kantoren die daar niet onder vallen.

De sturing door gemeenten op de activiteiten van de Omgevingsdienst vindt periodiek plaats. Maar op basis van niet optimale informatie die de Omgevingsdienst in voortgangsrapportages per jaar aanlevert. Zo is geen overkoepelende informatie over de resultaten op energiebesparing per gemeente voorhanden. De gesprekken over optimalisering van de sturingsinformatie worden gevoerd.

Er is nog geen volledig overzicht van bedrijven en instellingen die onder de Energiebesparingsplicht en Informatieplicht energiebesparing vallen. Dat gaat naar verwachting landelijk opgepakt worden. Verwacht wordt dat het delen van gegevens van de energienetwerkbeheerders met gemeenten en omgevingsdiensten dat inzicht wel kan genereren.

Er zijn niet expliciet aanvullende niet-basistaken op het gebied van de energiebesparings-plicht en informatieplicht energiebesparing door gemeenten belegd bij de Omgevingsdienst. Dus zijn er ook nog geen doelstellingen of Kritieke Prestatie Indicatoren (Kpi's) hierop geformuleerd.

Bij gemeenten is te weinig verantwoordingsinformatie aanwezig om de raden te informeren over de resultaten van het toezicht op de Energiebesparingsplicht en Informatieplicht energiebesparing.

Er is bij de gemeenten en bij de Omgevingsdienst te weinig zicht op de met de maatregelen gerealiseerde en potentieel te realiseren energiebesparing bij de bedrijven in de gemeenten. Dat speelt bij meer gemeenten en omgevingsdiensten in Nederland. Daardoor kan de lokale overheid geen nadere of aanvullende doelen op energiebesparing stellen en de eventuele vorderingen daarop meten en beoordelen.

Aanbevelingen

Op basis hiervan doet de rekenkamer de volgende aanbevelingen.

1. Geef het college de opdracht heldere afspraken te maken met de omgevingsdienst Zuid-Limburg welke niet-basis taken op energiebesparing de Omgevingsdienst uitvoert en welke de gemeente uitvoert. Zorg dat deze afspraken helderheid geven over de verschillende rollen en taken.
2. Geef het college opdracht om binnen de reguliere P&C-cyclus en in relatie tot voorgaande aanbeveling inzichtelijk te maken hoe het budget dat ter beschikking wordt gesteld aan de Omgevingsdienst Zuid-Limburg tbv de Energiebesparingsplicht en Informatieplicht energiebesparing wordt bepaald (begroting) en besteed (rapportages en rekening).
3. Geef het college opdracht doelstellingen en KPI's te formuleren als er aanvullende niet-basis taken op het gebied van de Energiebesparingsplicht en

Informatieplicht Energiebesparing door de gemeente bij de Omgevingsdienst belegd worden.

4. Geef het college opdracht concrete afspraken te maken over de sturings- en verantwoordingsinformatie van de omgevingsdienst te optimaliseren, zodat de activiteiten van de Omgevingsdienst te controleren zijn en inzicht wordt verworven in de resultaten van de energiebesparing per gemeente. Hierin kan met andere zuid Limburgse gemeente worden opgetrokken.
5. Geef het college opdracht u periodiek te informeren over de resultaten van het toezicht op de Energiebesparingsplicht en Informatieplicht energiebesparing.

Bevoegdheid

Raad

Voorstel

1. De conclusies en aanbevelingen in de bestuurlijke nota 'Energiebesparingsplicht en Informatieplicht Energiebesparing' over te nemen.
2. Het college te verzoeken de aanbevelingen voor de gemeente Heerlen m.b.t. de 'energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing' uit te voeren.

Planning, procedure en uitvoering

Commissie EBF 9 september 2025

Raad 24 september 2025

Bijlagen

Doe-mee-onderzoek Klachtbehandeling

Margriet van Tulder,
Voorzitter Rekenkamer Heerlen

raadsbesluit

De raad der gemeente Heerlen;

gezien het advies van de raadscommissie Economie Bestuur en Financiën 9 september 2025;

besluit:

1. De conclusies en aanbevelingen in de bestuurlijke nota 'Energiebesparingsplicht en Informatieplicht Energiebesparing' over te nemen.
2. Het college te verzoeken de aanbevelingen voor de gemeente Heerlen m.b.t. de 'energiebesparingsplicht en informatieplicht energiebesparing ' uit te voeren.

Aldus besloten tijdens de vergadering van de raad der gemeente Heerlen van 24 september 2025.

de griffier,

de voorzitter,

drs. T.W. Zwemmer

drs. R. Wever